

ПОСТМОДЕРН І ПРИРОДНИЙ МІФ: ТОЧКИ ДОТИКУ І КОНФЛІКТНІ СИТУАЦІЇ

Дев'ятко Н. В., Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

У другій половині ХХ ст. відбувається докорінна зміна у розумінні міфу як світоглядної матриці, міф тепер сприймається виключно як десакралізована фрагментарна структура, що стає основою для побудови потужного постмодерного світоглядного міфу, який легітимізує існування суспільства споживання. Нині прослідковуються дві тенденції розуміння міфу: як

деміфологізованого, десакралізованого утворення (технологічний, політичний, рекламний, ідеологічний, постмодерний міф) і реміфологічного, природного (національний, культурний, літературний, авторський тощо). У першому випадку комунікаторами використовується лише формальна міфічна структура, і через низький рівень енергетики міф втрачає сакральність, набуваючи постмодерних характеристик. У другому – задіяні глибинні енергії національного, а сам міфічний комунікативний процес не підконтрольний людській свідомості.

Важливим комунікаційним процесом є перевтілення природного світоглядного міфу у політичний. Як наслідок такої підміни змінюються світоглядні коди і ключові міфологеми свідомості через викривлення вже існуючих. Перевтілюючись у світоглядний, політичний міф головним чином експлуатує бінарну опозицію "ми-вони", не розподіляючи світ на мирське і сакральне і відкидаючи міфологічну ієрархію. Подібна класифікація зумовлює особливий тип комунікації між групами, враховуючи відсутність сакральності, тобто, ієрархія взаємин вибудовується за постмодерновим принципом, а індивід не існує окремо від групи і може вступати у комунікативні зв'язки не з індивідами, а з групами, як частина іншої спільноти.

Джерела сучасної світоглядної кризи одночасно походять із невдоволення масовою свідомістю раціональною парадигмою та засиллям постмодерністського світобачення, що за формою копіює міф, але за суттю є антиміфом. Відбувається розпад культури, який можемо спостерігати у всьому світі, коли культура, в основі якої є природний національний і світовий міфи, підмінюється антикультурою і псевдокультурою, яка прагне десакралізації, дефрагментації та деконструкції. Руйнування підсвідомих міфічних структур відбувається і на рівні мови, спостерігається підміна систем пасіонарності, віртуалізація життєвих смислів, втрачається сенс розвитку і змін. Тим самим дискредитується будь-яка можливість відродження: люди, які знаходяться в полі антикультури, не можуть стати носіями міфу, через підміну систем пасіонарності унеможлиблюється поява виразників міфу, а через зміну мови втрачається її міфічна основа.

Але чим глибша криза, тим більша вірогідність відродження через міф, який у своєму світоглядному прояві може подолати аморфність, хаотичність, "постмодерністське ніщо" і дати старт для ре-актуалізації світоглядних життєствердних смислів. Цікавим є і те, що за структурою казки (типової ініціальної міфічної схеми) останнім обов'язковим випробовуванням героя був

доказ своєї справжності і перемога над "лже-героєм", що може бути перенесене в конфліктне поле між природним міфом і постмодерном.

Природний міф і постмодернізм мають подібні структури, обоє є основами культури (постмодернізм створює власну антикультуру), обоє реалізуються через мову (мова постмодернізму є викривленою мовою без національної основи), та різні за суттю і наповненням енергією творчості. Якщо ж переносити ознаки міфу на постмодернізм, то отримаємо бінарну опозицію "істинного" і "лже" міфів: у той час, коли міф базується на особистісному началі, постмодернізм виключає особистість зі своєю "творчістю"; міф є джерелом творчості, а постмодернізм відкидає можливість будь-якої живої творчості ("все створено до нас"); замість наповнення емоціями отримуємо повну беземоційність або звеличення інстинктів як низького прояву емоцій; замість ємності і насиченості живими внутрішніми енергіями міфу бачимо постійні посилення до зовнішнього через незчисленні трактування; замість наповнення енергією першотворення постмодернізм заповнений бездуховністю і взагалі не має енергетичного потенціалу; внутрішня стійкість і постійна еволюційна змінність міфу в постмодерні стає деконструкцією і постійним перетворенням смислів на руїни, стійкість постмодернізму реалізується у його постійному прагненні до руйнування, тобто, у зовнішньому вигляді, а змінність проявляється як можливість заповнення будь-яким змістом та ідеєю, які, проте, не будуть мати ніякої цінності та емоційного наповнення; цілісність міфу і його здатність до єднання в постмодерні обертаються обов'язковою фрагментарністю та атомізацією суспільства, яке знаходиться у його полі.

Подолання постмодерного "лже-міфу" як світоглядної структури може запустити процеси відродження як для окремої особи, так і на національному та світовому рівнях і дати поштовх до швидкого виходу з деградаційних процесів, які діють у сучасному світі.